

**การสร้างจิตสำนึกสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธของเยาวชน
ในสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร**
**Creating Consciousness of the Buddhist Youth Human Rights
in Educational Institutions in Samut Sakhon Province**

¹วีณา รัตนสุภา Veena Ruttanasupa

²กฤติยา ถ้ำทอง Krittiya Tumtong

³โยตะ ชัยวรมันกุล Yota Chaiworamankul

¹²³วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buddhaphanya Sri Thawarawadee Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

¹Corresponding author, e-mail: mollamp@gmail.com

Received April 28, 2023; Revised May 25, 2023; Accepted: June 02, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนของเยาวชน ในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร 2) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร และ 3) เพื่อสร้างจิตสำนึกสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูป/คน ผลการศึกษาพบว่า (1) ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนและใช้สิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ ในสถานศึกษากันทุกคนไม่ว่าจะเป็นการใช้สิทธิออกเสียงการเลือกตั้งสภานักเรียน การแสดงความคิดเห็นต่างๆ ความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการใช้สิทธิต่างๆ ในสถานศึกษา ความเสมอภาคในเรื่องการได้รับการศึกษา สิทธิในการใช้สาธารณูปโภคต่างๆ ของสถานศึกษา ตลอดจนการมีความเท่าเทียมกันไม่แบ่งแยกสภาพเพศ เป็นต้น (2) การใช้สิทธิมนุษยชนเชิงพุทธของเยาวชนในสถานศึกษาโดยใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรม และจริยธรรม เยาวชนเข้าใจในเรื่องการนำหลักธรรมมาเป็นแนวทางการใช้สิทธิมนุษยชน โดยได้รับการศึกษาหลักธรรมคำสอนจากการเรียนวิชาพุทธศาสนาในสถานศึกษาและวิถีการดำเนินชีวิตแบบพุทธในชีวิตประจำวัน เข้าใจถึงหลักการทำความดีละเว้นความชั่วและประพฤติดตนเป็นผู้มีจริยธรรมคือความเป็นผู้มีความเมตตาเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และ (3) การสร้างจิตสำนึกสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร จากการที่เยาวชนในฐานะนักเรียนใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรม และจริยธรรม มาเป็นแนวทางการใช้สิทธิมนุษยชนนับว่าเป็นการปลูกฝังให้มีจิตสำนึกที่ดี การมีจิตสำนึกที่ดีคือ รู้จักผิดชอบชั่วดี รู้จักใช้เหตุผล รู้ว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ อะไรดีอะไรไม่ดี

คำสำคัญ: การสร้างจิตสำนึก; สิทธิมนุษยชน; สิทธิมนุษยชนเชิงพุทธ

Abstract

The objectives of this study were: 1) to investigate the knowledge and understanding of the human rights of youth in educational institutions in Samut Sakhon province 2) to investigate the understanding of Buddhist human rights of youth in educational institutions in Samut Sakhon province and 3) to raise Buddhist human rights awareness of youth in educational institutions in Samut Sakhon Province. This is the qualitative research and the information was collected through in-depth interviews with key informants (8 Populations) by analyzed using descriptive and descriptive data analysis methods. The research results found that (1) Understanding the human rights of youth in educational institutions in Samut Sakhon Province. The youth have knowledge and understanding the human rights and exercise their fundamental rights in education. Including the rights to vote in student council elections, to express one's opinion, and to exercise one's rights in educational institutions, equality in education, the right to use various facilities of the educational institution. (2) An Applying the Buddhist human rights by youth in educational institutions through applying the principles of virtue, righteousness, and ethics. The youth understand how to apply the Dhamma as a guide for practicing human rights. They have learned the principles of the teachings from studying Buddhism in educational institutions and living Buddhism in everyday life. Understand the code of doing good, avoiding evil, and behaving like an ethical person, that is, a person who has compassion for others. 3) Creating Consciousness of the Buddhist Youth Human Rights in Educational Institutions in Samut Sakhon Province. The fact that the youth, as students, use the five precepts, and ethics as a guideline for exercising human rights, is considered to instill a good conscience.

Keyword: Creating Consciousness; Buddhist Youth Human Rights; Human Rights

บทนำ

สิทธิมนุษยชนมีความสำคัญในฐานะที่เป็นอารยธรรมของมนุษย์ เพราะเป็นการวางระบบความคิดเพื่อให้คนในสังคมเกิดความระลึกรู้ คำนึงถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เริ่มตั้งแต่มีการยอมรับความเป็นมนุษย์ ศักดิ์ศรี ชาติกำเนิด (วิชัย สังข์ประไพ, 2564) และสิทธิต่างๆ บนพื้นฐานมาจากความชอบธรรม ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งสิทธิตั้งแต่กำเนิด โดยให้ความสำคัญกับคำว่าชีวิต นอกจากนี้แล้วสิทธิมนุษยชนยังมีความสำคัญในแง่ของการเป็นหลักประกันของความเป็นมนุษย์ที่มีสิทธิและเสรีภาพ มีสิทธิในการดำเนินชีวิตและพัฒนาตนเองตามแนวทางที่ถูกต้อง คนในสังคมต้องให้โอกาสกับคนที่เคยกระทำไม่ถูกต้อง ให้โอกาสคนเหล่านี้ได้รับการอบรมแก้ไขและพัฒนาตนเองใหม่ ให้สามารถมีชีวิตที่ดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น เพราะสิทธิในชีวิตถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน สามารถมีชีวิตอยู่ได้และได้รับการคุ้มครองให้ปลอดภัยและได้รับการตอบสนองตามความต้องการขั้นพื้นฐานของ

ชีวิต ซึ่งได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย ทุกชีวิตล้วนมีคุณค่าด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือเพื่อการดำรงชีวิตอยู่เป็นพิเศษจากผู้อื่น เช่น พ่อแม่กับลูก อาจารย์กับศิษย์ สามีกับภรรยา มิตรสหายนายจ้างกับลูกน้อง เป็นต้น สิทธิในการยอมรับนับถือและปฏิบัติต่อกันด้วยการยอมรับซึ่งกันและกัน ให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรีและคุณค่าของชีวิตด้วยความเท่าเทียมกัน สิทธินี้เป็นของทุกคน เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนเราตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นที่มาของความเจริญ การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ด้วยมนุษย์ทุกคนล้วนมีคุณค่า ในฐานะที่มีชีวิต มีร่างกาย เลือดเนื้อ ความรู้สึกนึกคิด จิตวิญญาณ และมีความหมายต่อการดำรงอยู่ของมนุษยชาติ ของประเทศ และสังคม ที่ตนสังกัด นอกจากนี้ย่อมไม่มีใครชอบการถูกดูหมิ่นเหยียดหยามและถูกปฏิบัติราวกับเขามิใช่เป็นมนุษย์

ฉะนั้น เราจะต้องปฏิบัติต่อมนุษย์ทุกคนในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์ มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีเหมือนกัน สิทธิมนุษยชนที่มนุษย์ขาดไม่ได้ คือ สิทธิในชีวิตและร่างกายที่ประกอบขึ้นด้วยเลือดเนื้อและอวัยวะ 32 ประการ ไม่ว่าจะเป็นศีรษะ สมอ หู ตา ปาก หัวใจ แขน ขา เท้า ฯลฯ และมีอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด จิตใจ รู้เจ็บ รู้ปวด รู้ร้อน หนาว ชีวิตและร่างกายของมนุษย์ดำรงอยู่ได้ด้วยปัจจัยที่สำคัญ อาหาร อากาศ ที่อยู่ เสื้อผ้า ยารักษาโรค สภาพตามธรรมชาติดังกล่าว เป็นบ่อเกิดของสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีมากมายหลายประการ สิทธิที่สำคัญมากและเป็นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนจะขาดไม่ได้ ประการแรก คือ สิทธิในชีวิตและร่างกาย หมายความว่า มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะชั่วหรือดี มีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ในโลก มีสิทธิในร่างกายและการดำรงร่างกายของตนตามธรรมชาติ สิทธิที่จะมีชีวิต และสิทธิในร่างกายเป็น สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน

จังหวัดสมุทรสาครปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีต่างๆ ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตเพิ่มมากขึ้น ผู้คนก็ยึดติดวัตถุนิยมอย่างมากเสียจนบางครั้งเราลืมให้ความสำคัญในด้านจิตใจ ด้วยสาเหตุนี้เองจึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นมามากมาย ซึ่งเราก็ได้พบเห็น อยู่บ่อยๆ เช่น การทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง ปัญหาเรื่องยาเสพติด ฯลฯ ส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดจิตสำนึกที่ดีทั้งต่อตนเองและส่วนรวม ดังนั้นการปลูกฝังให้เยาวชนมีจิตสำนึกที่ดีจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ การปลูกฝังจิตสำนึกในที่นี้คือ การปลูกฝังจิตใจให้มีความรับผิดชอบ รู้จักเสียสละ ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม หรือเรียกง่ายๆ ว่า การสร้างจิตสำนึกให้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตน มีจิตเป็นสาธารณะ หมายถึง จิตสำนึกที่ดีในการรู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบ เสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ยึดมั่นทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยไม่ขัดต่อกฎหมายลักษณะของผู้ที่มีจิตสาธารณะ จะต้องเป็นผู้ที่ให้และคอยช่วยเหลือผู้อื่นที่เดือดร้อนด้วยความเต็มใจ ไม่หวังผลตอบแทน ไม่เห็นแก่ตัว เข้าใจผู้อื่น ไม่เป็นคนใจแคบ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพราะ หากเราขาดหรือบกพร่อง ก็จะส่งผลกระทบต่อปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย การสร้างจิตสำนึกและตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนนั้น เป็นการสร้างความรับผิดชอบในตัวเอง เป็นการสร้างวินัยในตัวเอง รู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในสังคมด้วยความเต็มใจ มองผู้อื่นในแง่ดี รู้จักให้ความสำคัญกับสถานะสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม ทั้งในด้านที่ดีและไม่ดี ให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ ช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจ ดำเนินชีวิตตามหลักธรรมะ เยาวชนได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่รู้และมีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจน มีความรับผิดชอบในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (จรัส ดิษฐาอภิชัย, 2561) ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้

ความสนใจศึกษาเรื่อง “การสร้างจิตสำนึกของเยาวชนรุ่นใหม่ในการตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธ” เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการสำหรับการพัฒนางานด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบันให้มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

สิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะการเลิกทาสเมื่อปี 2448 ซึ่งเป็นพัฒนาการด้านสิทธิมนุษยชนครั้งสำคัญครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ไทย แต่ปัจจุบัน ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนยังคงฝังรากลึก คนไทยจำนวนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทั้งของตนเองและผู้อื่น ประกอบกับระบบการศึกษาไทยในปัจจุบันไม่ได้ให้ความสำคัญสิทธิมนุษยชนมากนัก (Amnesty International Thailand, 2564)

ด้วยสาเหตุการสร้างจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติต่อกันตามสิทธิของเยาวชนในจังหวัดสมุทรสาครที่ละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนมากจนเกินไป ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่องการสร้างจิตสำนึกของเยาวชน เพื่อเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจของเยาวชนในเรื่องสิทธิมนุษยชนในด้านเชิงพุทธ และเพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกของเยาวชน ในเรื่องสิทธิมนุษยชนในเชิงพุทธได้โดยวิธีออกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ได้จากการสร้างจิตสำนึกของเยาวชน เรื่องสิทธิมนุษยชนในเชิงพุทธ เพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเยาวชนผู้ที่จะเติบโตและอยู่ในสังคมปัจจุบันนี้ได้อย่างถูกต้องและมีความสุข การปลูกฝังให้เป็นผู้มีจิตสำนึกที่ดีย่อมส่งเสริมให้เกิดความสุขทั้งสังคมในเมืองตลอดจนถึงระดับประเทศชาติ

เยาวชนไทยในปัจจุบันสนใจเรื่องสิทธิมนุษยชนกันมาก แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการใช้สิทธิมนุษยชนอย่างถูกต้อง จึงมีการใช้สิทธิมนุษยชนตามความชอบใจและความเข้าใจของตน บางครั้งการกระทำนั้นๆ ก็มีได้ตั้งอยู่บนแนวทางศีลธรรมและจริยธรรมในทางพระพุทธศาสนา จึงก่อให้เกิดปัญหาทั้งสังคมจนถึงระดับประเทศชาติ ผู้วิจัยพิจารณาเห็นความสำคัญของปัญหา จึงมีความสนใจและต้องการที่จะเข้าไปศึกษาถึงเหตุและปัจจัยต่างๆ จนนำไปสู่การให้ความรู้และความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ถูกต้องตามวิถีทางพุทธศาสนา โดยวิธีการต่างๆแก่เยาวชนที่จะเป็นอนาคตของประเทศชาติในวันข้างหน้า

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร
- 2) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร
- 3) เพื่อวิเคราะห์การสร้างจิตสำนึกสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเน้นการศึกษาทางเอกสาร (Documentary Research) และวิจัยภาคสนาม (Fields Research) พื้นที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ตัวแทนจาก

สถาบันการศึกษาต่างๆ ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 18 รูป/คน ได้แก่ คุณครู 5 คน นักเรียนชาย-หญิง จำนวน 10 คน พระสงฆ์ 3 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 คำถามประกอบการวิจัย (กลุ่มนักเรียน) ตอนที่ 3 คำถามประกอบการวิจัย (กลุ่มคุณครู) และ ตอนที่ 4 คำถามประกอบการวิจัย (กลุ่มพระสงฆ์) โดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด นำข้อมูลเชิงคุณภาพจากการวิจัยเอกสารมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร

ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนกันทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเด็กหญิงหรือเด็กชาย เพราะความเปิดกว้างของสังคมในยุคปัจจุบันการหาความรู้จากการเรียนในสถานศึกษาหรือจากเทคโนโลยีการสื่อสารในยุคปัจจุบันก็สามารถให้ความรู้แก่เยาวชนได้ จากการสัมภาษณ์เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนและได้ใช้สิทธิต่างๆ ตามฐานะสภาพนักเรียนไม่ว่าการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ในโรงเรียน การใช้สิทธิในการเลือกตั้งสถานักเรียน การรับรู้ถึงสิทธิที่นักเรียนควรจะได้รับจากโรงเรียน เช่น การได้รับความรู้จากคุณครูที่ต้องได้รับความเสมอภาคเท่าเทียมกัน การใช้สิทธิในการใช้สาธารณูปโภคต่างๆ ในโรงเรียน การเคารพสิทธิซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อน การไม่เหยียดเรื่องฐานะทางครอบครัว เรื่องสีผิว เชื้อชาติ วงศ์ตระกูลตลอดจนรูปปลักษณ์ เยาวชนในปัจจุบันมุ่งเน้นการเสมอภาคเท่าเทียมกัน การไม่แกล้งหรือเกรคนที่อ่อนแอกว่า ไม่เหยียดหยามกัน เปิดรับความเห็นซึ่งกันและกัน เยาวชนมีการสร้างคำศัพท์ใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการใช้แทนการกระทำเพื่อปกป้องสิทธิของตนเองและผู้อื่น เช่นคำว่า บูลลี่ ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมรุนแรงกลั่นแกล้ง รังแกผู้อื่นทั้งทางวาจาและร่างกาย หากเกิดในชีวิตมักเป็นการล้อเลียนรูปร่างหน้าตา สถานะทางสังคมรวมถึงการทำร้ายร่างกาย ปัจจุบันโลกออนไลน์มามีบทบาทในสังคม โลกโซเชียลมีเดียจึงเป็นแหล่งพบปะของผู้คนทั่วไปโดยเฉพาะเยาวชน การประจันกันทางโซเชียลมีเดียซึ่งสร้างผลกระทบทางด้านความรู้สึกมากมาอาจเกิดเป็นผลทางใจฝังลึกจนยากจะเยียวยาได้ การที่เยาวชนได้รับการเปิดกว้างเรื่องสิทธิมนุษยชนทั้งทางครอบครัว ทางโรงเรียนแม้กระทั่งทางสังคมทั่วไป จึงมีความจำเป็นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าครอบครัวพ่อแม่ผู้ปกครอง คุณครู หรือผู้ใหญ่ในสังคม ตลอดจนพระสงฆ์ที่รักษาและสืบทอดคำสอนในพระพุทธศาสนา ต้องเล็งเห็นความสำคัญ ที่จะทำให้เยาวชนของชาติเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพและเป็นตัวอย่างที่ดีสืบทอดต่อไปรุ่นสู่รุ่น ในปัจจุบันเยาวชนมีความกล้าที่จะแสดงออกในการเรียกร้องสิทธิต่างๆ ในสังคมมากขึ้น การแสดงออกบางครั้งด้วยความที่ยังมีภาวะที่ยังเป็นเยาวชนยังขาดการคิดการไตร่ตรองการยับยั้งชั่งใจ ความหุนหันพินแผ่นดิน ความใจร้อน ความต้องการ การตอบรับข้อเรียกร้องอย่างเร่งด่วนและเห็นผลทันที ไม่รอชวบนการไม่รอระบบจัดการใดๆ ซึ่งการกระทำเหล่านี้จึงเป็นเหตุนำมาซึ่งผลอันที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับไม่ได้ จึงเกิดการขัดแย้งการแบ่งพรรคแบ่งพวกในสังคม จึงกลายเป็นสังคมที่บอบช้ำด้วยการกระทำของบุตรหลานในประเทศตนเอง เหตุผลใหญ่ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการขาดการปลูกฝังให้เยาวชนมีจิตสำนึกในด้านคุณธรรม และจริยธรรมซึ่งเป็นพื้นฐานการใช้สิทธิมนุษยชน

2. ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนในฐานะนักเรียนได้ใช้หลักเบญจศีล - เบญจธรรม และจริยธรรม จากการศึกษาหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาจากสถานศึกษา และวิถีการดำเนินชีวิตในแบบพุทธในชีวิตประจำวัน มาเป็นแนวทางการใช้สิทธิมนุษยชน การใช้หลักเบญจศีล (ศีล 5) คือ การละเว้นจากการเบียดเบียนทั้ง กาย วาจา และใจ ทั้งตนเองและผู้อื่นให้เกิดความทุกข์ร้อน และหลักเบญจธรรมคือลงมือปฏิบัติ การเป็นผู้มีความเมตตากรุณา เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ การเป็นผู้มีความสำรวม ซื่อสัตย์ ทั้งกาย ทั้งวาจา และเป็นผู้มีสติสัมปชัญญะ และการปฏิบัติตามจริยธรรมคือ เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ความมีเหตุมีผล เป็นผู้มีความพากเพียร มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีวินัย มีความเสียสละ มีความกตัญญูรู้คุณ และความเป็นผู้มีมารยาท สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน จากการศึกษาสัมภาษณ์นักเรียน นักเรียนมีความเข้าใจในการใช้หลักธรรมมาแนวทางในการใช้สิทธิมนุษยชนภายในโรงเรียน เช่นการแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนอย่างสุภาพ มีความพากเพียรในการศึกษาหาความรู้ มีวินัยในการอยู่ร่วมกันในสถานศึกษา มีเหตุมีผลในการแสดงความคิดเห็น มีความรับผิดชอบเมื่อได้รับมอบหมายในการทำงานเป็นกลุ่ม มีความสามัคคีกัน ซึ่งนับว่าเป็นการใช้หลักจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสถานศึกษา มีความเมตตาต่อเพื่อนและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความซื่อสัตย์ ไม่เบียดเบียนกันหรือรังแกข่มเหงกัน ถือเป็นการใช้หลักเบญจศีล เบญจธรรม การประพฤติดังกล่าวมานี้ นับว่านักเรียนมีความเข้าใจในการใช้หลักธรรมมาใช้กับสิทธิมนุษยชนในสถานศึกษา

3. ผลการสร้างจิตสำนึกสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า จากการใช้หลักเบญจศีล - เบญจธรรม และจริยธรรม มาเป็นแนวทางการใช้สิทธิมนุษยชนนับว่าเป็นการปลูกฝังให้มีจิตสำนึกที่ดี การมีจิตสำนึกที่ดีคือ รู้จักใช้เหตุผล รู้ว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ อะไรดีอะไรไม่ดีหลักธรรมทั้งหลายที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ถือว่าเป็นหลักธรรมที่ทำให้สังคมน่าอยู่ การปลูกฝังให้เยาวชนมีจิตสำนึกในคุณธรรม มิได้เป็นการยากเลยสำหรับประเทศไทย ที่มีประชากรนับถือพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ เพราะวิถีชีวิตของประชากรไทย ก็ดำเนินตามบรรพบุรุษมาช้านานตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีของไทยก็อิงพุทธศาสนาเป็นหลัก ดังนั้นการปลูกฝังจิตสำนึกของเยาวชนให้มีคุณธรรมจึงเป็นเรื่องใกล้ตัว เพราะเยาวชนไม่ใช่คนอื่นไกลก็คือบุตรหลานของเรา ถ้าสังคมได้ร่วมมือร่วมใจกัน เอาใจใส่ดูแลรับผิดชอบเยาวชน ไม่ว่าจะเป็น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันทางการเมืองการปกครอง แม้กระทั่งสถาบันศาสนา ต้องให้ความร่วมมือจะทำให้เยาวชนเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีความรับผิดชอบ จากการศึกษาและวิเคราะห์ เยาวชนได้ศึกษาหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาจากสถานศึกษาและวิถีการดำเนินชีวิตในแบบพุทธ ตามหลักธรรมที่กล่าวมาข้างต้น มาเป็นแนวทางการใช้สิทธิมนุษยชนซึ่งดำเนินเป็นปกติอยู่แล้วในฐานะเยาวชนที่เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างจิตสำนึกสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร” ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนกันทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเด็กหญิงหรือเด็กชาย เพราะความเปิดกว้างของสังคมในยุคปัจจุบันการหาความรู้จากการเรียนในสถานศึกษาหรือจากเทคโนโลยีการสื่อสารในยุคปัจจุบันก็สามารถให้ความรู้แก่เยาวชนได้ สิทธิมนุษยชน (Human Rights) คือ แนวคิดที่มีรากฐานมากจากความเชื่อ ปรัชญา คำสอนทางศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรมของสังคมและวัฒนธรรมต่างๆ ในโลกที่เชื่อว่ามนุษย์ที่เกิดมาทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ เช่น ทุกศาสนามีบัญญัติห้ามการทำลายชีวิตมนุษย์ นอกจากนั้นมีปรัชญาความเชื่อในวัฒนธรรมตะวันตกที่ว่า มนุษย์มีสิทธิโดยธรรมชาติในฐานะที่เกิดเป็นมนุษย์ โดยมนุษย์มีความชอบธรรมในด้านจริยธรรมที่จะรักษาชีวิตของตนเอง มีอิสระทางความคิด และไม่ว่าแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในด้านใด ทุกคนมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์โดยเท่าเทียมหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้สิ้นสุดลง

แนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนดังกล่าวได้รับการยอมรับและให้ความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากประชาคมโลกได้ตระหนักถึงความโหดร้ายทารุณของสงครามและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ การกระทำร้ายต่อสตรี เด็ก และคนชราที่มนุษย์ได้กระทำร่วมกัน ซึ่งผลจากสงครามนี้ไปสู่การพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (International Human Rights Laws) ซึ่งเป็นหลักการ ข้อตกลง ระบบ และกลไกด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็นมาตรฐาน และได้รับการยอมรับในระดับสากลเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของคนทุกคนในโลกนี้ “สิทธิมนุษยชน” ซึ่งเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และอยู่เหนือกฎหมายและอำนาจใดๆ ของรัฐทุกรัฐ สิทธิเหล่านี้ได้แก่ สิทธิในชีวิต ห้ามฆ่าหรือทำร้ายต่อชีวิต ห้ามการค้ามนุษย์ ห้ามทรมานอย่างโหดร้าย คนทุกคนมีสิทธิในความเชื่อ มโนธรรมหรือลัทธิทางศาสนา มีเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็นและแสดงออก สิทธิมนุษยชนเหล่านี้ไม่ต้องมีกฎหมายมารองรับ สิทธิเหล่านี้ก็ดำรงอยู่ เช่น แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าการฆ่าคนเป็นความผิดตามกฎหมาย แต่คนทุกคนสำนึกได้ว่า การฆ่าคนนั้นเป็นสิ่งต้องห้าม เป็นบาปในทางศาสนา หรือการที่คนในชาติไม่ได้รับอาหารที่เพียงพอ แก่การยังชีพซึ่งไม่ถือว่าใครทำผิดกฎหมายแต่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รัฐบาลมีหน้าที่ต้องจัดการให้ คนในชาติได้รับอาหารอย่างเพียงพอแก่การมีชีวิตรอด สอดคล้องกับชวรัตน์ ชาญวีรกูล ที่ได้กล่าวเรื่อง “สิทธิมนุษยชน: ความเหมือนที่แตกต่าง” ไว้ในเอกสารวิชาการส่วนบุคคล หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 4 ที่ว่า หลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน 6 ประการ คือ 1) ทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) เป็นสิทธิติดตัวทุกคนตามธรรมชาติตั้งแต่เกิด (National Rights) 2) คนทุกคนมีความเสมอภาคและห้ามการเลือกปฏิบัติ (Equality and nondiscrimination) 3) สิทธิมนุษยชนเป็นของคนทุกคนโดยไม่เลือกเชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ อาชีพ สถานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม สุขภาพ และความคิดเห็นด้านต่างๆ (Universality) 4) สิทธิมนุษยชนเป็นองค์รวมแยกเป็นส่วนๆ ไม่ได้และพึ่งพิงกัน (Indivisibility & Interdependently) 5) การมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่งของสิทธินั้น (Participation & Inclusion) หมายความว่า ประชาชนแต่ละคน หรือกลุ่มประชาชนหรือประชาสังคมย่อมมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเข้าถึงและได้รับ ประโยชน์จากสิทธิพลเมืองและการเมือง และสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม 6) ตรวจสอบได้และใช้หลักนิติธรรม (Accountability & The Rule of Law) ดังนั้น การจะเข้าใจความหมายสิทธิมนุษยชนนั้น จำเป็นต้องเข้าใจหลักการต่างๆ ที่ถือเป็นองค์รวมของสิทธิมนุษยชนด้วย (ชวรัตน์ ชาญวีรกูล, ม.ป.ป.)

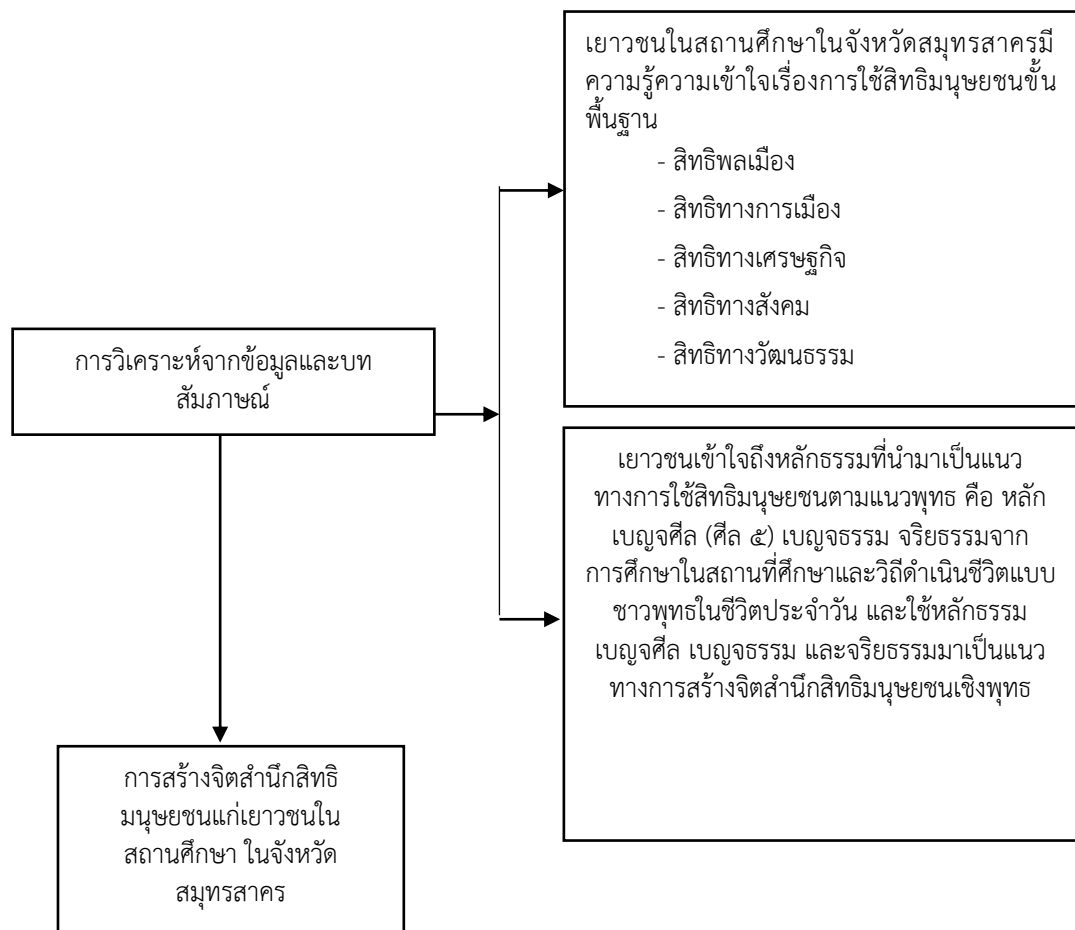
2. ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนในฐานะนักเรียนได้ใช้หลักเบญจศีล - เบญจธรรม และจริยธรรม จากการศึกษาหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาจากสถานศึกษา และวิถีการดำเนินชีวิตในแบบพุทธในชีวิตประจำวัน มาเป็นแนวทางการใช้สิทธิมนุษยชน การใช้หลักเบญจศีล (ศีล 5) คือการละเว้นจากการเบียดเบียนทั้ง กาย วาจา และใจ ทั้งตนเองและผู้อื่นให้เกิดความทุกข์ร้อนสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธของเยาวชนในสถานศึกษา หมายถึง สิทธิมนุษยชนตามแนวเบญจศีล คือ หลักการประพฤติปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่ใช้ควบคุมตนเอง เป็นกัณฑ์กระทำเพื่อตน เพื่อบุคคลอื่น และเพื่อสังคมที่ย้ายอยู่ที่การปฏิเสธเรียกว่า เบญจศีล ได้แก่ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์ เว้นจากการประพฤตินอกใจ เว้นจากการพูดเท็จ และเว้นจากการดื่มสุราเมรัย และ สิทธิมนุษยชนตามแนวเบญจธรรม คือ หลักการประพฤติปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่ใช้ส่งเสริมตนเอง เป็นกัณฑ์กระทำเพื่อตน เพื่อบุคคลอื่น และเพื่อสังคมที่เน้นการสนับสนุนเรียกว่าเบญจธรรม ได้แก่ เมตตา สัมมาอาชีวะ กามสังวร สัจวาจาและมีสติ จากศึกษาหลักธรรมขั้นต้น ย่อมประจักษ์ได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักเบญจศีล - เบญจธรรม ถือได้ว่า เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนขั้นต้นที่พอเหมาะแก่บุคคลทั่วไป เพราะทั้ง 2 ประการนี้สามารถนำมาส่งเสริมการปกครองตนเองได้ ทั้งนี้เพราะว่า หลักศีลเป็นหลักปกครองตนเอง ซึ่งเป็นกฎแห่งความเป็นมนุษย์ที่สามารถนำมาควบคุมตนเองด้านการฝึกหัดกายและวาจาของตนให้เรียบร้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญแทน มะลิอ่อน ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน” ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมขั้นสูงนี้ เป็นหลักธรรมที่ไม่ขัดกับความรู้สึกของตนเอง ไม่ขัดต่อความรู้สึกของผู้อื่น เพราะหลักธรรมขั้นสูงนี้ คือความกลมกลืนกันแบบครบวงจรและเป็นการใช้สิทธิเสรีภาพที่ตรงจุด เพราะว่าหลักธรรมที่ส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติในข้อนี้ คือ ระบบ จริยศาสตร์ จริยธรรม หรือทฤษฎีปฏิบัติที่ประสานสัมพันธ์กันระหว่างหน้าที่ วิถีทาง และจุดมุ่งหมายปลายทาง เมื่อเป็นเช่นนี้ หลักธรรมขั้นสูง เท่ากับว่า เป็นหลักแห่งการกระทำเพื่อตนและบุคคลอื่นรอบทิศทาง เรียกว่า “การใช้เสรีภาพแบบมีขณิมาปฏิบัติ” (บุญแทน มะลิอ่อน, 2554). และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสันต์ทัศน์ ฐิตาจาโร (ปริดาศักดิ์) ที่ได้วิจัยเรื่อง “จิตสำนึกสาธารณะกับการพัฒนามนุษย์ตามหลักพุทธธรรม” โดยศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะของมนุษย์ตามหลักพุทธธรรม คือ การมุ่งพัฒนามนุษย์ให้มีจิตสำนึกสาธารณะที่ดีงาม แล้วนำส่วนที่ดีงามไปพัฒนาตนเอง สังคม ประเทศชาติ และธรรมชาติ ให้เกิดความเหมาะสมกลมกลืน สามารถดำรงอยู่ด้วยกันอย่างร่มเย็นสงบสุข (พระสันต์ทัศน์ ฐิตาจาโร (ปริดาศักดิ์), 2561)

3. การวิเคราะห์ผลการสร้างจิตสำนึกสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิเคราะห์การสร้างจิตสำนึกสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธแก่เยาวชนในสถานศึกษา นี้ เป็นการนำเอาหลักธรรมที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนตามที่กล่าวมาในบทที่ 2 ซึ่งเป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท ส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์ หรือการกระทำทุกอย่างจะต้องเป็นไปอย่างตั้งใจ (เจตนา) โดยเฉพาะเจตนาที่ดี ทำดี พูดดี เพราะการทำดี คือ สิ่งที่มีมนุษย์กระทำได้เองหรือมีสิทธิ มีเสรีภาพได้เต็มที่ เพราะมนุษย์มีความรู้สึกนึกคิดก่อนทำก่อนพูดเสมอ หรืออย่างน้อยมนุษย์ก็มีสิทธิที่จะคิด เมื่อเป็นเช่นนี้ พื้นฐานความคิด ความดี ความชั่ว ตามที่กล่าวมาก่อนจึงเป็นสิ่งผลักดันให้มนุษย์มีการใช้สิทธิเสรีภาพออกไปในที่สุด และก็เป็นสิ่งยืนยันได้ว่า มนุษย์เป็นตัวของตัวเอง และพระพุทธศาสนาเถรวาทก็มองเห็นความสำคัญในข้อนี้ และมุ่งเปิดเผยหลักคำสอนที่ส่งเสริมการกระทำ

ได้ด้วยตนเองที่เน้นการทำดี เร่งรีบทำดี เพื่อความดี และเพื่อการพัฒนาความดีให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป เพราะการเลือกทำความดี คือ การเลือกที่จริงแท้ และการทำความดี ก็คือการบรรลุการใช้สิทธิเสรีภาพที่แท้จริงตามที่คณะพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพล หมดมลทิน ที่ได้วิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี” เพื่อศึกษาหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดีที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ศึกษาแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี และนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่ควรพัฒนาให้เป็นคนดีควรอยู่ในช่วงอายุ 10-12 ปี การพัฒนาควรพัฒนา 3 ด้าน (1) ด้านพฤติกรรมการแสดงออก (2) ด้านความรู้สึกรู้จักคิด (3) ด้านความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง โดยจะต้องพัฒนาทั้งภาคทฤษฎีที่มีการคิดวิเคราะห์ควบคู่ไปกับการปฏิบัติ โดยให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดและใช้ความคิดพิจารณาอย่างแยกคาง (ภัทรพล หมดมลทิน, 2559)

องค์ความรู้ใหม่

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 สรุปได้ว่างานวิจัยเรื่อง “การสร้างจิตสำนึกสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร” นั้น แสดงให้เห็นว่า จากการวิเคราะห์จากข้อมูลและ

บทสัมภาษณ์ที่ได้รับจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูป/คนนั้น ผู้วิจัยสรุปเป็นประเด็นตาม วัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อได้ดังนี้ วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนของ เยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร ใน 5 ด้าน คือ สิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทาง เศรษฐกิจ สิทธิทางสังคม และ สิทธิทางวัฒนธรรม สรุปได้ว่า เยาวชนในสถานศึกษาในจังหวัด สมุทรสาครมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการใช้สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการ ดำเนินชีวิต วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร สรุปได้ว่า เยาวชนเข้าใจถึงหลักธรรมที่นำมาเป็นแนวทางการใช้สิทธิมนุษยชน ตามแนวพุทธ คือ หลักเบญจศีล (ศีล 5) เบญจธรรม จริยธรรมจากการศึกษาในสถานที่ศึกษาและวิถี ดำเนินชีวิตแบบชาวพุทธในชีวิตประจำวัน วัตถุประสงค์ที่ 3 วิเคราะห์การสร้างจิตสำนึกสิทธิมนุษยชน เชิงพุทธในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร สรุปได้ว่า เยาวชนในสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร ใช้หลักธรรม เบญจศีล เบญจธรรม และจริยธรรมมาเป็นแนวทางการสร้างจิตสำนึกสิทธิมนุษยชนเชิง พุทธ

บทสรุป

ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร ใน 5 ด้าน คือ สิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สิทธิทางสังคม และ สิทธิทางวัฒนธรรม สรุปได้ว่า เยาวชนในสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสาครมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการใช้สิทธิมนุษยชน ขั้นพื้นฐาน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ส่วนศึกษาความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธ ของเยาวชนในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร สรุปได้ว่า เยาวชนเข้าใจถึงหลักธรรมที่นำมาเป็น แนวทางการใช้สิทธิมนุษยชนตามแนวพุทธ คือ หลักเบญจศีล (ศีล 5) เบญจธรรม จริยธรรมจาก การศึกษาในสถานที่ศึกษาและวิถีดำเนินชีวิตแบบชาวพุทธในชีวิตประจำวัน และการวิเคราะห์การ สร้างจิตสำนึกสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธในสถานศึกษา ในจังหวัดสมุทรสาคร สรุปได้ว่า เยาวชนใน สถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสาครใช้หลักธรรม เบญจศีล เบญจธรรม และจริยธรรมมาเป็นแนว ทางการสร้างจิตสำนึกสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง “การสร้างจิตสำนึกสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธของเยาวชนในสถานศึกษา ใน จังหวัดสมุทรสาคร” ผู้วิจัยมีประเด็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) โรงเรียนควรมีการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนถ้าในหลักสูตรไม่มี ก็สอดแทรกเนื้อหาเพิ่มเติม ไม่ควรปิดกั้นเพราะกลัวว่าเด็กจะเรียกร้องการใช้สิทธิ เพราะถ้าเด็กไปหาความรู้จากข้างนอกหรือใน โลกโซเชียลมีเดีย อาจจะมีแบบผิดๆและนำมาใช้แบบผิดวิธี เพราะความไม่เข้าใจ ดังนั้นคุณครูต้องให้ ความรู้และแนะนำ เพราะปัจจุบันเยาวชนจะอ้างถึงสิทธิมนุษยชนกันมากไม่ว่าจะกระทำสิ่งใดก็อ้างว่า ตนเองมีสิทธิที่จะกระทำ เพราะบางครั้งการใช้สิทธิของตนเองอาจจะไปละเมิดสิทธิของผู้อื่นได้

2) สิทธิมนุษยชนนั้นมีแทรกอยู่ในทุกเรื่องไม่จำเป็นต้องอยู่ในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง ไม่ว่าจะ กระทำการใดก็มีเรื่องสิทธิมนุษยชนเข้ามาเกี่ยวข้อง กลายเป็นสิ่งที่ต้องพบเจอในชีวิตประจำวัน ถ้า

เยาวชนไม่มีความรู้พื้นฐานในเรื่องสิทธิมนุษยชน ก็เท่ากับดำเนินชีวิตแบบไม่รู้จักตนเอง เพราะไม่รู้ว่าสิ่งที่ตนเองทำไปนั้นถูกต้องหรือเปล่า มีผลกระทบต่อคนรอบข้างหรือไม่ ดังนั้นเยาวชนที่ยังเป็นนักเรียนอยู่ จึงจำเป็นต้องมีครูหรือผู้ปกครองคอยชี้แนะ

3) การเรียนการสอนควรมีการสอดแทรกเบญจศีล เบญจธรรมและจริยธรรม ซึ่งเป็นคำสอนทางพุทธศาสนาให้กับนักเรียนซึ่งจะอยู่ในรูปแบบใดก็ได้เพื่อให้นักเรียนได้ซึมซับ ปลูกฝังจนกลายเป็นจิตสำนึกในที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) มีการถ่ายทอดความรู้โดยวิธีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนบูรณาการกับหลักสูตรทางพระพุทธศาสนา ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมแสดงความคิดเห็นออกมาเป็นรูปธรรม

2) จัดโครงการอบรมปฏิบัติธรรมให้กับนักเรียนในสถานศึกษาเหมือนกิจกรรมเข้าค่ายเน้นความรู้ความเข้าใจเรื่องเบญจศีล เบญจธรรม และจริยธรรม ซึ่งเป็นหลักสูตรพื้นฐานของการใช้สิทธิมนุษยชน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรเพิ่มการวิจัยในรูปแบบ การทำกิจกรรมและการอบรม

2) ใช้หลักสูตรในพระพุทธศาสนา เช่น หลักสูตรเรื่องทศ 6 หลักสูตรมงคล 38 มาเป็นหลักสูตรแนวทางการสร้างจิตสำนึกสิทธิมนุษยชนเชิงพุทธของเยาวชน

เอกสารอ้างอิง

จรัส ดิษฐาภิชัย. (2561). *คู่มือสิทธิมนุษยชน ฉบับพลเมือง*. กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สถาบันนโยบายศึกษา.

พระสันตฑ์สนธิ์ ธิตาจาโร (ปริดาศักดิ์). (2561). *จิตสำนึกสาธารณะกับการพัฒนามนุษย์ตามหลักพุทธธรรม*. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บุญแทน มะลิอ่อน. (2554). *หลักสูตรในพุทธศาสนาเถรวาทกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน*. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัย*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิชัย สังข์ประไพ. (2564). *หลักสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย*. สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2565 จาก <https://shorturl.asia/wQYRx> [5].

ชวรัตน์ ราษฎร์เรือง. (ม.ป.ป.). *สิทธิมนุษยชน: ความเหมือนที่แตกต่าง เอกสารวิชาการส่วนบุคคล หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 4*. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ: วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ.

ภัทรพล หมดมลทิน. (2559). *พุทธบูรณาการเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี*. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Amnesty International Thailand. (2564). สิทธิมนุษยชนศึกษา. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.amnesty.or.th/our-work/hre/>

